

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

*А. М. Бухаріна,
аспірант, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя*

У статті автором розглядається суть туристичної політики держави, її особливості, повноваження органів державної влади у сфері туризму, сучасні форми організації туризму.

ВСТУП

Усі держави світу прагнуть до найбільш ефективного використання наявних туристично-рекреаційних ресурсів з метою утримання провідних позицій на міжнародному туристичному ринку. Для України ця проблема значно ускладнюється, оскільки їй потрібно ще зайняти достойне місце серед високорозвинутих туристичних держав. Враховуючи існуючі труднощі трансформаційного періоду, які відбуваються у суспільстві, відносно слабкість національного бізнесу, відсутність досвіду туристичної діяльності в умовах світової конкуренції, дієва підтримка перспективних галузей економіки, однією з яких є туризм, вкрай необхідна і повинна бути постійно у центрі уваги державної політики. У численних публікаціях часто використовується термін "державна політика". Як правило, він означає наміри органів державної влади вжити певних заходів загального характеру для вирішення визначених завдань, тобто для здійснення державного управління та регулювання.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Дослідити інституційні засади державної політики у сфері туристичних послуг.

РЕЗУЛЬТАТИ

Оскільки можливості саморегулювання туристичної сфери є характерними лише для раннього етапу розвитку, і в даний час повністю вичерпані, постала гостра необхідність у формуванні дієвої державної туристичної політики. Причинами цього є: масовість туристичних подорожей; залучення багатьох країн і регіонів до туристичного бізнесу, загострення конкурентної боротьби на міжнародному туристичному ринку; збільшення кількості галузей, організацій та підприємств, зайнятих в сфері туризму; посилення економічної, соціальної, культурної, політичної ролі туризму в національному й міжнародному масштабах тощо.

Поняття "туристична політика" виникло у той час, коли туризм перетворився у масове соціально-еконо-

мічне явище і став відігравати важливу роль у розвитку багатьох держав.

Єдиного визначення поняття "туристична політика" у наукових джерелах не існує. Найбільш чітке тлумачення цього терміна подане в праці В.Г. Герасименка і трактується як система методів, впливів і заходів соціально-економічного, правового, зовнішньополітичного, культурного й іншого характеру, яка здійснюється парламентами, урядами, державними і приватними організаціями, асоціаціями і закладами, що відповідають за туристичну діяльність, з метою регулювання і координації туристичної галузі, створення умов для розвитку туризму [4, с. 39].

Державна туристична політика являє собою своєрідний спектр загальної політики держави, але існують і деякі специфічні фактори, під впливом яких вона формується. До них належать природні умови країни; транспортна мережа і транспортна доступність; соціальні фактори: умови життя людей, система відпусток; економічні фактори, пов'язані із створенням економічної основи для розвитку туризму (стабільні валютно-фінансові, зовнішньоекономічні відносини); правові фактори, пов'язані із створенням і функціонуванням туристичного законодавства тощо. Туристична політика розглядається як діяльність держави по розвитку туристичної індустрії і суб'єктів туристичного ринку, вдосконаленню процесу туристичного обслуговування громадян і закріплення на їх основі свого політичного, економічного і соціального потенціалів. Вона представляє собою сукупність форм, методів і засобів впливу держави на функціонування сфери туризму для досягнення конкретних цілей збереження і розвитку галузей економіки країни.

Необхідність впливу органів державної влади на розвиток туризму доведена світовою практикою. Так, в Гаазькій декларації по туризму, прийнятій в 1989 р., зазначено, що туризм повинен плануватися державною владою на комплексній і послідовній основі з урахуванням всіх аспектів цього феномену [6, с. 617].

Сьогодні у більшості країн світу з метою формування та реалізації туристичної політики на державній основі створені національні туристичні організації, основним завданням яких є загальне управління розвитком туризму, збільшення фінансових надходжень від іноземного туризму, розширення туристичного сезону і напрямів туристичних потоків у нові туристичні регіони країни тощо. В межах своїх повноважень вищезгадані державні туристичні організації проводять рекламну, організаційну та дослідницьку роботу.

За даними Всесвітньої туристичної організації, одержаними на основі вивчення діяльності майже 100 національних туристичних організацій світу, встановлено, що вони займаються представництвом на національних та міжнародних нарадах та конференціях, беруть участь в міждержавних переговорах, здійснюють збір та обробку статистичних даних на основі анкет, опитувань та вивчення поведінки туристів як власними силами, так і за допомогою спеціалізованих фірм [10, с. 72].

Більшість зазначених туристичних організацій займаються регулюванням та контролем підприємств туристичної індустрії, зокрема: розробкою та регулюванням діяльності готельного бізнесу, контролем цін, класифікацією, видачею ліцензій та дозволів на будівництво, модернізацію та розширення об'єктів, розробкою правил та регулюванням діяльності турагентств і туроператорів, питаннями законодавства, здійсненням контролю за його виконанням, видачею ліцензій на відкриття туристичних організацій, їх класифікацією. Майже 70% національних туристичних організацій займаються питаннями, пов'язаними з виконанням рішень різноманітних міжнародних форумів по відміні чи послабленню прикордонних формальностей для туристів. В 60 країнах вони беруть участь у підготовці кадрів як шляхом організації семінарів, навчальних курсів, так і створенням шкіл по готельному господарству, туризму. В 67 державах національні туристичні організації беруть участь у заходах, спрямованих на збереження, захист та використання власних туристичних ресурсів і проводять їх оцінку. Особливо виділяється участь в кампаніях по захисту природи, створенню національних парків та заповідників.

Обсяг прав та повноважень національних органів по туризму не є однорідним в різних державах і варіює в залежності від рівня розвитку в них туризму. В одних країнах — це спеціалізовані міністерства по туризму (Італія, Сирія, Пакистан) чи управління по туризму, що за своїм статусом прирівнюються до міністерств, в інших — питаннями туризму відає департамент визначеного Урядом одного з галузевих міністерств (Австрія), в третій країнах — це неурядові комерційні організації, в основному національна асоціація туристичних агентств (Норвегія). Компе-

тенція, завдання та функції національних органів та рівень урядового контролю за ними з боку держави також відрізняються [4, с. 43].

За даними Конгресу США, майже всі країни світу — 175 держав, в тій чи іншій мірі регулюють сферу туризму. Необхідність координуючої та стимулюючої участі держави підкреслюється і в рекомендаціях міжнародних організацій.

В матеріалах Симпозіуму Європейської Економічної Комісії ООН по плануванню туризму визначається, що "туризм представляє собою комплексне явище, пов'язане з різними життєво важливими галузями діяльності. Він містить в собі як можливості для розвитку, так і значні небезпеки" [8, с. 3].

Ризик виникнення збитковості туризму вимагає втручання державних органів до процесу просування туристичного продукту на міжнародний ринок. Майже у всіх країнах світу держава бере активну участь у фінансуванні і розвитку туристичної інфраструктури. Це втручання проявляється у виплаті дотацій туристичній індустрії, участі в експлуатації, підтримці малорентабельних підприємств. Держава покриває витрати на негативні явища, що можуть виявитися не одразу. До них належать погіршення екологічного середовища, стану пам'яток історичного та культурного минулого, антисоціальні явища тощо. Несуть державні органи та місцева влада і частину витрат на організацію соціального туризму, тобто туристичних поїздок для малозабезпечених соціальних верств населення. Найбільшого поширення набули такі види підтримки організації поїздок в період відпусток, як виділення спеціальних фінансових ресурсів і надання щорічних пільг чи знижок на тури та компенсація туризму за розміщення по пільгових тарифах. Як правило, в субсидуванні соціального туризму беруть участь, поряд з державними органами, профспілки та громадські організації. Нерідко державні витрати здійснюються прямою участю державних органів в експлуатації туристичних об'єктів і підприємств — готельних чи транспортних компаній: авіаційних, залізничних та морських, що потребують субсидій та дотацій [1, с. 127].

Сучасні форми організації туризму характеризуються взаємодією значної кількості туристичних організацій як на мікро-, так і на макрорівнях, що діють в національних та міжнародних межах. Сфера туризму являє собою надмірно складний механізм як з технічної, так і з організаційної точок зору. Туристичні регіони характеризуються складною організаційною структурою, обумовленою взаємодією національних підприємств туризму, підприємств традиційних секторів (будівництво, зв'язок, транспорт, легка промисловість, сільське господарство тощо) та міжнародними організаціями.

Залучення до туризму виробництв

як матеріальної, так і духовної сфери, втягнення в орбіту її впливу ряду суміжних галузей, специфіка виробничого продукту обумовлюють виключно складний і комплексний характер впливу туристичної індустрії на національну економіку та підвищують відповідальність держав за формування ефективних туристичних зв'язків.

Процес росту будь-якої економіки залежить від ряду взаємодіючих зусиль. Крім загальних принципів, на чому ґрунтується туристична політика в багатьох країнах, практична реалізація стратегій здійснюється в межах розроблених політичних механізмів. Політичне забезпечення сталого розвитку туризму передбачає високу увагу до існуючих проблем.

Перша проблема стосується політики туризму, яка має бути представлена сприйняттям державою підходом до сталого розвитку туризму та визначеними ролями, що повинні підтримувати усі учасники туристичної сфери. Для цілей розробки ефективної політики держави необхідні надійні, вчасні та якісні інформаційні дані. Це забезпечує краще розуміння складних та довгострокових взаємовпливів туризму з іншими секторами та галузями економіки. Ефективність політики туризму значною мірою залежить від наявності інформаційних ресурсів.

Друга проблема стосується планування туризму у часових межах та операційних елементів як частини процесу визначення цілей, пріоритетів й засобів досягнення цілей. Сталий розвиток туризму може бути досягнутий через інтегроване планування туризму. Крім того, планування, що базується на надійній та своєчасній інформації, може забезпечувати зв'язок між національними економічними розвитком та туризмом.

Третя проблема стосується управління щодо сталого розвитку туризму, що включає просування, координацію та дії з метою формування та здійснення політики туризму та планів, мобілізації ресурсів тощо. Це також стосується адміністративних проблем структури, функцій й об'єктів національної організації туризму. На більш загальному рівні проблеми управління передбачають взаємодію між урядом та іншими учасниками, послідовну міжсекторну координацію, сприяння широкій участі громад та заходи, спрямовані на широке розповсюдження вигод від туризму.

Четверта проблема спрямована на забезпечення участі приватного сектора як головного учасника у забезпеченні туристичних послуг. Тут важливим є заохочення до партнерства приватного сектора та громадськості. Національна політика та державні програми розвитку туризму повинні спрямовуватися на створення ділового оточення, формування адекватної законодавчої структури та посилення потужності держави для співпраці з приватним сектором, щоб зробити сталий розвиток туризму найвищим пріоритетом.

Міжнародний досвід формування туристичної політики свідчить, що заснування державної політики на принципах сталого розвитку, разом із заходами щодо подолання наведених проблем, дозволяє реалізувати туристичний потенціал країни та забезпечити значний вплив туризму на соціальний та економічний розвиток. Втім, аналіз особливостей кожної країни, що полягають у культурно-історичних традиціях, фазі економічного розвитку та його динаміці, наявному досвіді туристичної діяльності тощо, передбачає, щонайменше, їх врахування при визначенні принципів побудови державної туристичної політики [3, с. 142].

Світова практика сформувала основоположні підходи по визначенню принципів успішності туризму, що значною мірою обумовлюють ефективність державної туристичної політики та сприяють розвитку сталого туризму. Вони в цілому мають універсальний характер та спираються на вже отриманий досвід успішної туристичної діяльності. Серед них: розвиток туризму за принципом "знизу — вгору", коли головним суб'єктом туристичної діяльності є місцева громада, ресурси туристичної сфери забезпечуються місцевою економікою; заснування ефективного партнерства і співробітництва усіх учасників туристичної діяльності та здійснення рівноправного розподілу вигод, що отримуються внаслідок розвитку туризму; організація інформованості щодо туризму, включаючи науково-аналітичні дослідження, що створює підґрунтя для запровадження інтегрованого планування та кооперації; дотримання обмежень туристичного впливу, об'єднання туристичної діяльності з оточенням: екологічним, економічним, соціальним та культурним.

В контексті використання цих принципів можливі варіанти щодо формування державної туристичної політики, які і враховують специфічні умови її реалізації.

Формування туристичної політики має рухатися у напрямі, що дозволяє показати стан держави з позиції її привабливості для інвесторів та якості управління, забезпечити фінансову стабільність, пов'язавши надходження з видатками мінімум на два-три роки. Ефективна економічна політика та система планування дають можливість пов'язати довгострокові плани з поточними видатками і забезпечити реалізацію туристичної політики на різних рівнях влади. Загалом виважена туристична політика сприяє виробленню механізмів щодо вирішення окремих соціальних проблем, що, безперечно, впливає на політичну і соціальну стабільність, оскільки передбачає і дозволяє вести постійний діалог з громадськістю і є механізмом досягнення консенсусу і зворотного зв'язку.

Для реалізації туристичної політики важливо визначити, що є ключовими факторами успіху туристичної сфери. Аналіз міжнародного досвіду свідчить, що значні результати, які де-

монструють країни світу у розвитку туризму, забезпечуються не лише ефективною політикою урядів. У формуванні такої політики країни спираються на певні загальні принципи, що відпрацьовані та сприйняті світовим співтовариством. Їх суть полягає у розвитку туризму, який має ґрунтуватися на критеріях сталості, що означає здійснення туристичної діяльності у спосіб, котрий є екологічно сприятливим у тривалій перспективі, життєздатним з економічної точки зору та заснованим на соціальної рівності по відношенню до місцевих громад. Туризм має впливати на сталий розвиток та бути об'єднаний з природним, культурним та людським середовищем, він не повинен порушувати збалансованості, що притаманна більшості місць туристичного призначення. Туристичну діяльність доцільно здійснювати з урахуванням обмеженого впливу на культурну спадщину та традиції.

Визнання цих чинників та підтримка ідентичності, культури та інтересів місцевого населення має завжди відігравати ключову роль у формуванні стратегії туризму, особливо в країнах, що розвиваються. Активний внесок туризму у сталий розвиток обов'язково передбачає солідарність, взаємну повагу та участь усіх учасників (приватних та громадських) та має бути заснований на ефективних механізмах співробітництва на усіх рівнях від місцевого до міжнародного. Збереження, захист й оцінка природної та культурної спадщини становить привілейовану сферу для співробітництва, що передбачає використання інтегрованого планування та інструментів управління. Критерії якості для збереження місць туристичного призначення та забезпечення можливості задовольнити потреби туристів повинні визначатися разом з місцевими жителями на основі інформації щодо принципів сталого розвитку туризму. Туризм доцільно засновувати на використанні різноманітних можливостей національної економіки. Це дозволяє забезпечити позитивний внесок туризму у суспільний розвиток. Ефективність туристичної діяльності має означати покращення якості життя усіх людей та соціально культурне збагачення кожного місця туристичного призначення [9, с. 41].

Державні органи влади мають визначити пріоритети та відповідно до них посилювати пряму та непряму допомогу проектам туризму, що сприятиме підвищенню якості навколишнього середовища, більш правильному розподілу доходів та витрат від туристичної діяльності. З метою забезпечення сталого розвитку туризму необхідно приділяти увагу технічному співробітництву природно та культурно вразливим місцям та територіям, що деградували. Державні органи влади туристичної сфери мають сприяти створенню відкритих мереж досліджень, розповсюдження інформації про туризм та його життєздатні технології. Особлива увага має приділятися зменшенню

впливу транспорту на навколишнє середовище, застосуванню економічних інструментів, розроблених для скорочення використання джерел незворотної енергії, заохоченню переробки відходів та їх мінімізації на курортах. Суб'єкти туристичного ринку мають сприймати та виконувати кодекси поведінки, які є важливими для сталого розвитку туризму, перетворення його на відповідальний туризм.

Основними напрямками державної політики в сфері туризму є захист прав подорожуючих, інтересів виробників вітчизняного туристичного продукту і підтримка внутрішнього і в'їзного (іноземного) туризму. Форми такої підтримки варіюються від прямих інвестицій, спрямованих на формування туристичної інфраструктури, витрат на підготовку кадрів, наукове і рекламно-інформаційне забезпечення, просування національного туристичного продукту на світовому ринку до податкових і митних пільг, стимулюючих притік інвестицій, розвиток внутрішнього та в'їзного туризму [2, с. 98].

Політику держави щодо організації туризму як однієї з форм економічної діяльності доцільно формувати в межах економічної політики, орієнтованої на підвищення життєвого рівня населення, забезпечення відповідного економічного росту країни, зміцнення світових господарських позицій країни тощо.

У нормах чинного законодавства України зазначено, що державна політика в сфері туризму визначається Верховною Радою України. Її основними напрямками є залучення громадян до раціонального використання вільного часу, проведення змістовного дозвілля, ознайомлення з історико-культурною спадщиною, природним середовищем, організація оздоровлення населення; забезпечення раціонального використання та збереження туристичних ресурсів, становлення туризму як високорентабельної сфери економіки України або створення ефективної системи туристичної діяльності для забезпечення потреб внутрішнього та іноземного туризму; створення сприятливого для розвитку туризму податкового, валютного, митного, прикордонного та інших видів контролю; створення економічних умов, які стимулюють розвиток туризму в Україні; запровадження пільгових умов для організації туристичної та екскурсійної роботи серед дітей, підлітків, молоді, інвалідів та малозабезпечених верств населення; заохочення національних та іноземних інвестицій в розвиток туристичної індустрії; встановлення порядку стандартизації, сертифікації та ліцензування в сфері туризму; впровадження системи статистичної звітності суб'єктів туристичної діяльності; визначення порядку управління державною власністю в сфері туризму; створення рівних можливостей на ринку туристичних послуг для суб'єктів підприємництва незалежно від форм

власності, сприяння розвитку конкуренції, забезпечення дотримання у цій сфері антимонопольного законодавства; забезпечення безпеки туристів, захист їх прав, інтересів та майна; підтримка розвитку туризму в регіонах, визначення статуту окремих туристичних центрів, створення умов для пріоритетного розвитку туристичної індустрії; організація та розвиток системи наукового забезпечення сфери туризму, підготовка та підвищення кваліфікації туристичних кадрів; розвиток співробітництва із зарубіжними країнами та міжнародними організаціями, участь у міжнародних програмах розвитку туризму, розробка та укладання міжнародних двосторонніх та багатосторонніх договорів у сфері туризму та визначення механізму їх реалізації [5, с. 6—7].

Національна туристична політика покликана забезпечувати ефективне використання туристичних ресурсів, розробляти стратегічні плани щодо розвитку туризму з урахуванням уникнення можливих серйозних екологічних та соціально-культурних проблем, сприяти покращенню довкілля, забезпечувати високий рівень задоволення потреб туристів з одночасним збереженням привабливості місця туристичного призначення тощо.

Соціокультурний вплив туризму на суспільство важко переоцінити. Він здійснюється через такі важелі, як: низький життєвий рівень місцевого населення та високий рівень безробіття, особливо серед молоді, що формує її ставлення до життя, бачення особистих перспектив тощо; низькі темпи будівництва житла, об'єктів соціальної інфраструктури; недостатній розвиток системи водо-, енерго-, теплопостачання, каналізаційних мереж та їх аварійний стан, що в цілому характеризує стандарти життєдіяльності; відсутність кваліфікованих кадрів тощо.

Наступним важелем впливу туризму є формування державного замовлення системи підвищення кваліфікації та перекваліфікації кадрів. Ця проблема стосується і системи академічної підготовки кадрів. Однак важливішими є проблеми перекваліфікації кадрів. Йдеться про фахівців, які будуть працювати у сфері розвитку туризму, а також про спеціалістів державних органів влади та органів місцевого самоврядування, до компетенції яких віднесено планування та розвиток національного туризму [7, с. 45].

Питання недостатньої інформованості потенційних підприємців щодо можливості роботи в туристичній сфері є важливими скоріше з позиції підприємницької активності, але стосується як державної, так і місцевої політики та підприємницького мислення. Проблеми повернення історичних експонатів до України, що є важливим моментом у розвитку туристичної індустрії, стосуються міждержавних угод та договорів, оскільки значна кількість пам'яток історичної спадщини у той чи інший

час була вивезена за межі України. Важливою проблемою вважається відсутність правил поведінки у сфері туризму. Ці правила мають визначати етику поведінки фірм та підприємців, стосунки між органами влади та представниками бізнесу і місце туризму у повсякденному житті населення. Підприємницьке мислення, скероване на розвиток території і покращення умов проживання населення, є ключовим фактором при формуванні мотивації розробки відповідних програм і їх виконання на засадах партнерства. Стимулювання розвитку місцевих промислів та ремесел сприяє підвищенню рівня зайнятості, а останнє забезпечує подальше соціально-економічне зростання населення. Окрім історичної спадщини, мають відроджуватися місцеві традиції, культура та звичаї тощо.

Відповідно до наведеного необхідно формувати туристичну політику України, враховуючи організаційні, економічні, інституційні та соціально-психологічні механізми, які б сприяли збільшенню кількості туристичних потоків та тривалості перебування туристів на території нашої держави.

Всю побудову національної політики туризму доцільно формувати, починаючи з місцевого рівня, з визначення стратегій розвитку регіонів. Стратегічні цілі мають передбачати вирівнювання фінансових можливостей і створення сучасної економічної і соціально-культурної регіональної інфраструктури.

Значимим є фактор підвищення добробуту населення. Ураховання цього фактора у формуванні національної туристичної політики сприятиме розвитку соціального партнерства у туристичній діяльності. Звідси формуються умови об'єднання громад для забезпечення гармонійного розвитку держави.

Необхідно врахувати, що політика розвитку туризму не може ґрунтуватися на ресурсозатратних, екологічно небезпечних технологіях, на зношених основних фондах. У формуванні туристичної політики потрібно також зважати і на надмірну концентрацію населення й виробництва у великих містах, неефективний, уповільнений або навіть регресивний розвиток окремих територій, погіршення демографічної ситуації, стану зайнятості, зниження якості та комфорту життя населення.

Беручи до уваги особливості розвитку туризму в Україні та вплив глобалізації на хід реформ, що відбуваються в суспільстві, національна туристична політика повинна сприяти створенню передумов для формування духовного і культурного середовища в державі. Отже, узагальнюючи вищезазначене, можна сформуванню наступні вимоги щодо формування державної туристичної політики України. У економічному аспекті:

— підвищення диверсифікованості національної економіки;

— досягнення розвитку національної туристичної інфраструктури до рівня міжнародних стандартів;

— активізація економічного зростання у суміжних з туризмом галузях економіки;

— забезпечення формування відчутної частки доходів бюджету, що надходять від туристичної діяльності;

— підвищення обсягів інвестицій в економіку країни, у тому числі й внутрішніх інвестицій;

— досягнення відчутного впливу туристичної діяльності на покращення якості товарів та послуг.

У аспекті зайнятості:

— забезпечення зростання привабливості робочих місць у туристичному секторі, у тому числі й робочих місць часткової зайнятості;

— досягнення більш високої динаміки створення робочих місць у туристичній сфері порівняно з іншими секторами.

У соціальному аспекті:

— створення умов для підвищення соціального статусу населення;

— забезпечення диверсифікації національного ринку праці через створення нових туристичних підприємств;

— створення умов для поглиблення взаємодії між представниками різних культур.

У екологічному аспекті:

— досягнення зростання "екологічної" відповідальності населення та підприємств завдяки прийняттю програм захисту довкілля;

— організація системи підтримки збереження та покращення природного середовища території тощо.

У аспекті державного управління:

— формування ефективної загальнодержавної та регіональної туристичної політики;

— створення розгалуженої системи державного управління із наданням їй більших повноважень щодо формування вітчизняної туристичної сфери;

— розробка механізмів державного регулювання сфери туризму та забезпечення сприятливого впливу туризму на добробут населення.

Отже, головною метою в туристичній політиці має стати регулюючий та своєчасний вплив на розвиток туризму зі сторони уповноважених органів. В залежності від рівня, на якому вона визначається і реалізується, розрізняють: державну туристичну політику, регіональну і туристичну політику окремих підприємств, які займаються туризмом.

Туристична політика характеризується динамізмом і постійним розвитком. Вона реалізується на всій території України, але головним чином на рівні окремих регіонів з метою подолання наявних в них соціально-економічних суперечностей між розвитком економіки регіону і туризму в ньому.

ВИСНОВКИ

Суть туристичної політики полягає у діяльності держави щодо розвитку туристичної індустрії і суб'єктів туристичного ринку, вдосконалення форм туристичного обслуговування громадян і зміцнення на їх основі власного політичного, економічного і соціального потенціалу; вона є одним з видів соціально-економічної політики держави.

Туристичну політику держави слід розглядати як систему методів і заходів соціального, економічного, політичного, правового, екологічного та культурного характеру, що здійснюються державними органами влади у сфері туризму з метою його регулювання, координації і створення умов для розвитку.

Державна туристична політика реалізується на всій території України. На її основі місцевими органами влади з метою розв'язання існуючих соціально-економічних суперечностей між розвитком економіки регіону і туризму в ньому встановлюються регіональні цілі та завдання, які реалізуються в межах закріплених за ними територій.

Література:

1. Абуков А.Х. Туризм на новом этапе: Социальные аспекты развития туризма в СССР. — М.: Профиздат, 1983. — 296 с.
2. Биржаков М.Б. Введение в туризм / БМТ, С.-Петербург. ун-т культуры и искусств. — М.; СПб.: Герда, 1999. — 192 с.
3. Борисов К.Г. Международный туризм и право: Учеб. пособие. — М.: Моск. независим. ин-т междунар. права, 1999. — 351 с.
4. Герасименко В.Г. Основы туристического бизнеса: Учеб. пособие. — О.: Черноморье, 1997. — 160 с.
5. Закон України про внесення змін до Закону України "Про туризм" // Відом. Верховної Ради України. — 2004. — № 13. — Ст. 180.
6. Организация туризма: Учеб. пособие / А.П. Дурович, Н.И. Кабушкин, Т.М. Сергеева и др.; Под общ. ред. Н.И. Кабушкина и др. — Минск: Новое знание, 2003. — 632 с.
7. Туризм: подготовка кадров, проблемы и перспективы развития: Тез. докл. третьей Всерос. науч.-практ. конф., 26—27 марта 2001 г. / УМО по сервису Моск. гос. ун-та сервиса; Ин-т туризма и гостеприимства. — М., 2001. — 176 с.
8. Туризм и устойчивое развитие: Докл. Генер. Секретаря; Комис. по устойчивому развитию. Сессия (7;1999). — Нью-Йорк: ООН, 1999. — 26 с.
9. Туризм на пороге III тысячелетия: Материалы междунар. науч.-практ. конф. — Ялта: Ятин. ин-т менеджмента, 2000. — 136 с.
10. Школа І.М., Григорків В.С., Кифяк В.Ф. Розвиток міжнародного туризму в Україні. — Чернівці: Рута, 1997. — 142 с.